

**Lag
om ändring i giftermålsbalken;**

given Stockholms slott den 5 juni 1973.

Vi GUSTAF ADOLF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes Konung, göra veterligt: att Vi, med riksdagen¹, funnit gott att i fråga om giftermålsbalken förordna,

dels att 1 kap., 2 kap. 7—10 §§ och 13 §, 3 kap. 7 och 8 §§, 10 kap., 11 kap. 17—30 §§, 14 kap. samt 15 kap. 8—10, 14 och 23 §§ skall upphöra att gälla,

dels att 2 kap. 2—5 §§, 3 kap. 1—3 §§, 4 kap. 2—4, 6 och 8 §§, 5 kap. 7 §, 6 kap. 2 och 6 a §§, 7 kap. 4 §, 8 kap. 8 §, 11 kap. 1—16 §§, 12 kap. 1 §, 13 kap. 1—3 och 10 §§, 15 kap. 1, 4, 5, 11, 12, 24, 28, 29 och 32 §§ samt rubriken till 11 kap. skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i balken skall införas fem nya paragrafer, 3 kap. 4 §, 4 kap. 10 §, 13 kap. 12 a och 13 b §§ samt 15 kap. 7 §, av nedan angivna lydelse.

Till följd härav kommer balken att ha följande lydelse från och med den dag då denna lag träder i kraft.

1 kap.²**2 kap. Om hinder mot äktenskap**

1 § Den, som är under aderton år, må ej träda i äktenskap utan tillstånd av länsstyrelsen i det län, där den underårige har sitt hemvist.

2 §³ Den som är förklarad omyndig eller enligt rättens beslut skall förbli omyndig även efter uppnådd myndighetsålder får ej ingå äktenskap utan förmyndarens samtycke. Vägras samtycke, kan rätten på ansökan tillåta äktenskapet, om skäl för vägran ej föreligger.

3 § Äktenskap får ej ingås mellan dem som är i rätt upp- och nedstigande släktskap med varandra eller som är helsyskon.

Halvsyskon får ej ingå äktenskap med varandra utan tillstånd av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

4 § Den som är gift får ej ingå nytt äktenskap.

5 §⁴ I ärende om tillstånd enligt 1 § skall den underåriges vårdnadshavare beredas tillfälle att yttra sig, om det kan ske. Yttrande skall även inhämtas från barnavårdsnämnden i den kommun där den underårige har sitt hemvist.

Talan mot länsstyrelsens beslut föres hos kammarrätten genom besvär.

¹ Prop. 1973: 32, LU 20, rskr 256.

² Kapitlet upphävt genom denna lag. Senaste lydelse av 1 kap. 6 § 1969: 798.

³ Senaste lydelse 1971: 871. Ändringen innebär bl. a. att andra stycket upphävs.

⁴ Senaste lydelse 1968: 758.

Mot beslut om tillstånd för underårig att ingå äktenskap får talan föras av den underåriges vårdnadshavare.

SFS 1973: 645

6—13 §§⁵

3 kap. Om prövning av hinder mot äktenskap⁶

1 §⁷ Prövning, huruvida hinder möter mot äktenskap (*hindersprövning*), sker i den svenska församling, där kvinnan är kyrkobokförd, eller, om hon varken är eller bör vara kyrkobokförd i sådan församling, där hon vistas.

Ansökan om hindersprövning göres av mannen och kvinnan gemensamt hos pastorsämbetet i församlingen.

2 §⁸ Den som varken är eller skall vara kyrkobokförd i riket skall vid hindersprövningen förete det intyg av utländsk myndighet om sin behörighet att ingå äktenskapet som han kan anskaffa.

Fordras tillstånd eller samtycke till äktenskap enligt 2 kap. 1 eller 2 § eller 3 § andra stycket, skall bevis om sådant tillstånd eller samtycke företes vid hindersprövningen.

3 §⁹ Mannen och kvinnan skall vid hindersprövningen avge skriftlig försäkran på heder och samvete att de ej är i rätt upp- och nedstigande släktskap med varandra eller helsyskon samt, om icke tillstånd till äktenskapet enligt 2 kap. 3 § andra stycket företes, att de ej heller är halvsyskon.

Den som begär hindersprövning skall även skriftligen på heder och samvete uppge, om han eller hon förut ingått äktenskap. Den som förut ingått äktenskap skall styrka, att äktenskapet blivit upplöst, som detta ej framgår av folkbokföringen eller av intyg som avses i 2 §.

4 §¹⁰ Finner pastorsämbetet att hinder ej föreligger mot äktenskapet, skall ämbetet på begäran av mannen och kvinnan utfärda intyg därom.

⁵ Paragraferna upphävda

6 § genom 1968: 758

7—10 §§ genom denna lag

11 § genom 1968: 758

12 § genom 1970: 999

13 § genom denna lag

Senaste lydelse av

9 § 1947: 187

13 § 1971: 556

⁶ Senaste lydelse av rubriken 1968: 758.

⁷ Senaste lydelse 1968: 758.

⁸ Senaste lydelse av

1 mom. 1968: 758

2 mom. 1948: 272

4 mom. 1968: 758

6 mom. 1947: 187

5 mom. upphävt genom 1968: 758

8 mom. upphävt genom 1968: 758

⁹ Senaste lydelse 1968: 758.

¹⁰ Förutvarande 4 § upphävd genom 1968: 758.

Talan mot pastorsämbetets beslut i fråga om hindersprövning föres hos domkapitlet genom besvär. Mot domkapitlets beslut föres talan hos kammarrätten genom besvär.

5—8 §§¹¹

4 kap. Om vigsel

1 § Äktenskap ingås med kyrklig eller borgerlig vigsel.

2 §¹² Kyrklig vigsel må äga rum:

inom svenska kyrkan, om mannen och kvinnan eller en av dem tillhör kyrkan; och

inom annat trossamfund, om Konungen medgivit att vigsel må förrättas inom samfundet.

Konungen äger förordna, att medlem av utländskt evangeliskt-luterskt trossamfund skall hava samma rätt till kyrklig vigsel som medlem av svenska kyrkan.

3 §¹³ Till vigsel inom svenska kyrkan får mannen och kvinnan välja den präst inom kyrkan de själva önskar. Annan än präst i församling där mannen eller kvinnan är medlem är dock ej skyldig att viga.

Inom annat trossamfund förrättas vigsel av den som är behörig därtill enligt Konungens förordnande.

4 § Äktenskap får ingås med borgerlig vigsel, även om mannen och kvinnan kan erhålla kyrklig vigsel.

5 § Behörig att förrätta borgerlig vigsel är, enligt närmare bestämmelser som Konungen meddelar, lagfaren domare i allmän underrätt och den som länsstyrelsen särskilt förordnar till vigselförrättare.

6 §¹⁴ Vigsel skall föregås av hindersprövning enligt 3 kap. Känner vigselförrättaren till äktenskapshinder, som icke uppmärksammats vid nämnda prövning, får vigsel ej ske. Utan intyg enligt 3 kap. 4 § får ej annan viga än präst, som tjänstgör i den församling där hindersprövningen skett.

Har mannen och kvinnan ej blivit vigda inom fyra månader efter hindersprövningen, får vigsel ej ske utan ny hindersprövning.

7 §¹⁵

8 §¹⁶ Vigsel förrättas i släktingars eller andra vittens närvaro.

¹¹ Paragraferna upphävda
5 och 6 §§ genom 1968: 758
7 och 8 §§ genom denna lag
Senaste lydelse av
7 § 1968: 758

¹² Senaste lydelse 1951: 681.

¹³ Senaste lydelse 1951: 681.

¹⁴ Senaste lydelse 1968: 758.

¹⁵ Paragrafen upphävd genom 1968: 758.

¹⁶ Senaste lydelse 1951: 681.

Vid vigseln skall mannen och kvinnan, samtidigt tillstådes inför vigselförrättaren, på hans fråga avge sitt ja och samtycke till äktenskapet samt därpå av honom förklaras för äkta makar.

I övrigt gäller, vid vigsel inom svenska kyrkan föreskrifterna i kyrkohandboken, vid vigsel inom annat trossamfund dess kyrkobruk och vid borgerlig vigsel bestämmelser som meddelas av Konungen.

Den som förrättat kyrklig vigsel skall ofördröjligen ge makarna bevis därom. Vid borgerlig vigsel föres särskilt protokoll enligt föreskrifter som meddelas av Konungen.

9 § Vigsel vare utan verkan, om den ej förrättats av någon, som äger behörighet att viga, eller om därvid ej så tillgått, som i 8 § andra stycket är föreskrivet; men ej skall vigsel anses ogill, på den grund att eljest icke så förfarits, som i 8 § är sagt, eller vigselförrättaren överskridit sin behörighet eller vederbörlig hindersprövning ej föregått.

Vigsel, som enligt första stycket eljest skulle vara utan verkan, må godkännas av Konungen på ansökan av mannen eller kvinnan eller, om någondera avlidit, av arvinge till den avlidne. Sådant godkännande må lämnas endast om synnerliga skäl föreligga.

10 § Talan mot beslut angående förrättande av vigsel föres genom besvär hos domkapitlet, om beslutet meddelats av präst inom svenska kyrkan, och hos länsstyrelsen, om beslutet meddelats av borgerlig vigselförrättare. Mot beslut av domkapitel eller länsstyrelse föres talan hos kammarrätten genom besvär.

—

5 kap. Allmänna bestämmelser om makars rättsförhållanden

1 § Man och hustru äro skyldiga varandra trohet och bistånd; de hava att i samråd verka för familjens bästa.

2 § Makarna äro pliktiga att, var efter sin förmåga, genom tillskott av penningar, verksamhet i hemmet eller annorledes bidra till att bereda familjen det underhåll, som med avseende å makarnas villkor må anses tillbörligt. Till familjens underhåll skall räknas vad som erfordras för den gemensamma hushållningen och barnens uppfostran samt för tillgodoseende av vardera makens särskilda behov.

3 § Lämnar vad ena maken enligt 2 § har att tillskjuta icke tillgång till bestridande av utgifterna för hans särskilda behov och de utgifter, han eljest med hänsyn till makarnas levnadsförhållanden enligt sed har att ombesörja för familjens underhåll, vare andra maken pliktig att i lämpliga poster tillhandahålla honom erforderliga penningmedel. Rätt till sådant bidrag tillkomme dock ej make, som visar oförmåga att handhava medel eller av annan särskild orsak icke bör äga ombesörja utgifterna.

4 § Vad med tillämpning av 2 och 3 §§ av ena maken överlämnats till den andre för tillgodoseende av hans särskilda behov vare hans egen-
dom.

5 § Gör make sig skyldig till uppenbar försummelse av sin underhålls- plikt, varde han, om andra maken det yrkar, av rätten förpliktad att till denne utgiva bidrag till de utgifter för familjens underhåll, vilkas om- besörjande enligt sed ankommer på honom eller rätten med hänsyn till omständigheterna finner skäligen böra anförtros honom.

6 § Har ena maken under ett kalenderår för familjens tillbörliga un- derhåll haft utgifter, som uppenbarligen överstiga vad enligt 2 § ålegat honom för underhållet tillskjuta, äge han, om ej annat avtalats eller med hänsyn till omständigheterna får antagas vara avsett, av andra maken utfå ersättning för vad av sagda utgifter må anses belöpa på denne.

Talan om ersättning må ej väckas, sedan ett år förflutit efter ka- lendarårets utgång.

Rätt till ersättning må ej göras gällande av annan än den ersättnings- berättigade själv, ej heller i den ersättningskyldiges konkurs.

7 §¹⁷ Lever makar på grund av söndring åtskilda, skall make ändå bi- draga till andra makens underhåll enligt de grunder som anges i 2 §.

Om bidrag till barnens underhåll i fall, som avses i första stycket, stadgas i föräldrabalken.

8 § I fall, som avses i 7 §, må, såvitt det med hänsyn till vardera makens levnadsförhållanden och omständigheterna i övrigt finnes skä- ligt, make förpliktas att till nyttjande lämna andra maken lösören, vilka vid sammanlevnadens hävande ingingo i det för makarnas gemensamma begagnande avsedda bohaget eller utgjorde andra makens arbetsredskap. Har ena maken tillhörig egendom sålunda lämnats den andre till nytt- jande, skall avtal, som ägaren må med tredje man träffa angående egen- domen, ej lända till inskränkning i andra makens nyttjanderätt.

9 § Utan hinder av vad rätten beslutit om bidrag, som i 5 eller 7 § sägs, äge rätten på endera makens yrkande annorlunda förordna därom, när väsentligen ändrade förhållanden påkalla det.

10 § Avtal i fråga, som avses i 2, 3, 7 eller 8 §, må på ena makens yrkande av rätten jämkas, om avtalet finnes uppenbart obilligt eller väsentligen ändrade förhållanden påkalla det.

11 § Makarna vare pliktiga giva varandra de upplysningar rörande sina ekonomiska förhållanden, som erfordras för bedömande av varde- ras underhållsskyldighet.

12 § En var av makarna äge att för den dagliga hushållningen eller barnens uppfostran med förpliktande verkan jämväl för den andra ma- ken ingå sådana rättshandlingar, som sedvanligen företagas för dessa ändamål. Rättshandlingen skall anses vara ingången i syfte att förplikta jämväl andra maken, såvida ej annat framgår av omständigheterna.

Rättshandling, varom i första stycket sägs, vare ej förpliktande för andra maken, om den, med vilken rättshandlingen slöts, insåg eller bort

inse, att det, som anskaffades genom rättshandlingen, ej var erforderligt.

Vad sålunda är stadgat skall ej äga tillämpning, om makarna på grund av söndring leva åtskilda.

13 § Missbrukar make den honom enligt 12 § tillkommande behörighet, må han kunna på yrkande av andra maken av rätten förklaras behörigheten förlustig.

Sådant beslut varde av rätten upphävt, om makarna enas därom eller förändrade förhållanden visas hava inträtt.

Om rättens beslut, som i denna paragraf avses, skall ofördröjligen genom rättens försorg anmälan göras till äktenskapsregistret samt kunngörelse införs i allmänna tidningarna och tidning inom orten.

14 § Är ena maken för bortovaro eller sjukdom ur stånd att själv ombesörja sina angelägenheter; har han ej nämnt fullmäktig, och är ej heller förmyndare eller god man för honom förordnad, äge andra maken företräda honom, när angelägenhet yppar sig, som ej utan olägenhet kan uppskjutas, uppbära avkastningen av hans egendom och annan hans inkomst samt, om det för anskaffande av medel till familjens underhåll oundgängligen tarvas, pantsätta eller avyttra honom tillhörig egendom. Ej må i något fall fast egendom avyttras eller intecknas eller i sådan egendom upplåten rättighet inskrivas, med mindre rätten, efter inhämtande av yttrande från hans närmaste fränder, som vistas i riket, medger det.

Vad nu är stadgat äge ej tillämpning, om makarna på grund av söndring leva åtskilda.

15 § Om makes släktnamn är särskilt stadgat.

6 kap. Om makars egendom

1 § En var av makarna äge giftorätt i den egendom, som andra maken vid äktenskapets ingående har eller sedermera förvärvar, och som ej enligt vad nedan är stadgat skall vara hans enskilda. Makes egendom, vari giftorätt äger rum, kallas hans giftorättsgods.

I fråga om rättighet, som ej kan överlätas eller eljest är av personlig art, skola bestämmelserna om giftorätt äga tillämpning, allenast såvitt de ej strida mot vad med avseende å rättigheten särskilt gäller.

2 § Över sitt giftorättsgods råde make med de inskränkningar, som följa av vad i 3—6 §§ sägs.

Vid äktenskapets upplösning och vid boskillnad tage vardera maken eller hans arvingar hälften av makarnas behållna giftorättsgods, såvida ej annorlunda i denna balk stadgas.

3 § Make vare pliktig så vårda sitt giftorättsgods, att det ej otillbörligen minskas andra maken till förfång.

4 § Make må ej avhända sig eller låta inteckna fast egendom, vare andra maken har giftorätt, utan att denne skriftligen med två vittnen samtycker därtill. Är andra maken omyndig eller bortovarende, ankomme på förmyndare eller god man att giva samtycke, varom nyss är sagt. Särskilt samtycke vare ej erforderligt, om den make, som vill företaga åtgärden, är förmyndare eller god man för andra maken.

Har make avhänt sig fast egendom utan erforderligt samtycke, vare åtgärden ogill, om andra maken eller dennes förmyndare eller gode man väcker klander därå; han instämme dock sin talan inom tre månader, sedan han fick kännedom om åtgärden, och senast inom ett år, efter det lagfart beviljades.

Vad i denna paragraf är stadgat om fast egendom skall äga motsvarande tillämpning i avseende å tomträtt; och skall vad i andra stycket sägs om lagfart gälla om inskrivning.

5 § Ej må make utan andra makens samtycke avhända sig eller pantsätta lösören, i vilka denne har giftorätt, och vilka ingå i det för makarnas gemensamma begagnande avsedda bohaget eller utgöra andra makens nödiga arbetsredskap eller äro avsedda för barnens personliga bruk. Är andra maken omyndig, ankomme likväl på honom själv att giva samtycke, som nyss är sagt, såvida han ej är sinnessjuk eller sinnesslö. Är han sinnessjuk eller sinnesslö, eller kan yttrande från honom ej utan märklig omgång eller tidsutdräkt inhämtas, vare sådant samtycke ej erforderligt.

Har make företagit rättshandling, som i första stycket sägs, utan erforderligt samtycke, och var ej den, med vilken rättshandlingen ingicks, i god tro, vare rättshandlingen ogill, om andra maken väcker klander därå; han instämme dock sin talan inom tre månader, sedan han fick kännedom om rättshandlingen, och senast inom ett år, från det godset utgavs.

6 § Vägras samtycke i fall, som i 4 eller 5 § avses, äge rätten på ansökan tillåta åtgärd, varom fråga är, om skäl till vägran finnes ej vara för handen.

6 a §¹⁸ Har make, utan tillbörlig hänsyn till andra makens giftorätt, genom gåva av annan egendom än i 4 § sägs väsentligen minskat sina tillgångar och kan efter äktenskapets upplösning eller boskillnad vederlag icke till fullo utgå vid bodelningen, skall gåvotagaren återbära gåvan eller dess värde i den mån det fordras för att tillgodose andra makens rätt, om gåvotagaren insett eller bort inse att gåvan var till förfång för andra maken. Talan härom får dock ej väckas, sedan fem år förflutit från det gåvan fullbordades.

Var vid tiden för bodelningen gåva, som tillkommit under omständigheter varom ovan sägs, ej fullbordad, må den ej göras gällande i den mån det skulle lända till intrång i andra makens rätt.

7 § Har make genom brottslig gärning uppsåtligen bragt andra maken om livet, eller har han, när annan sålunda dräpt denne, haft sådan

del i brottet, som i 23 kap. 4 och 5 §§ brottsbalken sägs, vare han förlustig sin giftorätt i den egendom, som tillhört den döde. Vad nu sagts skall dock ej gälla den som handlat under inflytande av sådan själslig abnormitet, som avses i 33 kap. 2 § brottsbalken.

8 § Enskild egendom vare:

1. egendom, som genom äktenskapsförord förklarats skola vara enskild;

2. egendom, som make erhållit i gåva av annan än andra maken med villkor att den skall vara enskild, eller som make bekommit genom testamente med sådant villkor, eller som tillfallit make i arv och om vilken arvlåtaren genom testamente meddelat sådan föreskrift;

3. vad som trätt i stället för egendom, som under 1 eller 2 sägs, såvida ej annorlunda föreskrivits genom den rättshandling, på grund av vilken egendomen är enskild.

Avkastning vare ej på grund av rättshandling, varom i denna paragraf sägs, enskild, såvida det ej särskilt föreskrivits genom rättshandlingen.

9 § Hava makar upprättat förteckning över egendom, som tillhör vardera maken eller en av dem, och är förteckningen med deras underskrift bekräftad på heder och samvete samt försedd med intyg av vittnen om underskriften och dagen därför, skall vid tvist, vilkendera maken egendomen tillhör, förteckningen äga vitsord, såframt det ej visas eller må på grund av särskilda omständigheter antagas, att den är oriktig. Sådant vitsord tillkomme dock ej förteckningen, om tvisten uppstår vid utmätning, som sker inom ett år från förteckningens upprättande, eller i konkurs, vilken följer på ansökning, som gjorts inom samma tid.

7 kap. Om makars gäld

1 § En var av makarna svare med sitt giftorättsgods och sin enskilda egendom för den gäld, som han gjort före äktenskapet eller under dess bestånd.

2 § Är i äktenskapet gäld gjord av bägge makarna, svare de en för bägge och bägge för en för gälden, såvida ej annat avtalats.

Samma lag vare, där ena maken gjort gäld, för vilken enligt 5 kap. 12 § jämväl andra maken svarar.

3 § Häftar hustrun jämte mannen för gäld, som båda makarna eller endera gjort genom rättshandling av den i 5 kap. 12 § avsedda beskaffenhet, och vill borgenären söka hustrun för gälden, skall han anhängiggöra sin talan inom två år från förfallodagen eller, om gälden skall betalas vid anfordran, från dess uppkomst; försittes denna tid, vare rätt till talan mot henne förlorad.

Varder hustrun försatt i konkurs, vare hon ej pliktig att för dessförrinnan gjort gäld av beskaffenhet, som i första stycket avses, ansvara med egendom, som hon under konkursen eller därefter förvärvar.

4 § Har bodelning verkställt i anledning av boskillnad eller äktenskapets upplösning, svarar hustrun för gäld, som avses i 3 § och som uppkommit före boskillnadsansökningen eller, om äktenskapet upplösts genom mannens död utan att talan om äktenskapsskillnad då var anhängig, före dödsfallet eller, om äktenskapet upplösts i annat fall, före ansökningen om äktenskapsskillnad, endast intill värdet av dels den enskilda egendom hon ägde vid den tillämpliga tidpunkten, dels den egendom som tillades henne vid bodelningen. Vad nu sagts skall i tillämpliga delar gälla även för det fall att bodelning ej skall äga rum i anledning av äktenskapets upplösning.

Häftade egendom, som i första stycket sägs, på grund av inteckning eller eljest särskilt för annan gäld än där avses, varde motsvarande del av egendomens värde ej medräknad.

5 § Vad i 3 och 4 §§ är stadgat skall ej äga tillämpning, om hustrun iklätt sig vidsträcktare betalningsansvar.

8 kap. Om äktenskapsförord; så ock om andra rättshandlingar mellan makar

1 § Trolovade eller makar äge genom äktenskapsförord bestämma, att egendom, som tillhör eller tillfaller en av dem och som eljest skulle vara hans giftorättsgods, skall tillhöra honom enskilt. Genom äktenskapsförord må ock avtalas, att egendom, som eljest skulle vara ena makens enskilda, skall vara hans giftorättsgods, såvida ej annat följer av vad i 6 kap. 8 § 2 sägs.

Utöver vad nu är sagt må ej genom avtal mellan trolovade eller makar stadgas avvikelser från vad denna balk innehåller om makars egendom.

2 § Vill trolovad till sin trolovade giva egendom att tillfalla honom vid äktenskapets ingående, eller vill make giva något åt sin make, skall där-om upprättas äktenskapsförord. Sådant förord vare dock ej erforderligt, när fråga är om sedvanliga skänker, vilkas värde ej står i missförhållande till givarens villkor.

Utfästelse av trolovad eller make att under äktenskapet till andra maken utgiva penningar eller annat vare, såvida vederlag ej utgår, icke bindande, även om skriftligt fordringsbevis överlämnas.

3 § Make, å vars inkomst under loppet av ett kalenderår uppkommit besparing, äge, utan upprättande av äktenskapsförord, före utgången av följande året till andra maken utan vederlag överlåta egendom till värde motsvarande högst hälften av vad som besparats, dock högst femtusen kronor. Sådant överlåtelse vare dock ej gällande mot borgenärer, med mindre därom upprättats skriftlig, med vittnen styrkt handling, däri jämväl besparingens storlek angivits, samt överlåtaren hade kvar egendom, som uppenbarligen motsvarade hans gäld.

4 § Hava makar utan upprättande av äktenskapsförord träffat avtal sig emellan om överlåtelse av egendom, äge make mot borgenärer åbe-

ropa avtalet, allenast om det visas eller må på grund av omständigheterna antagas, att avtalet icke är av sådan beskaffenhet, att för dess giltighet kräves upprättande av äktenskapsförord.

5 § Har gåva skett, som i 2 § sägs, och är ej sådant fall för handen, som i första stycket andra punkten av samma lagrum avses; kan gäld, för vilken givaren häftade, då gåvan enligt 12 § blev gällande, ej betalas av honom, svare andra maken för vad som brister intill värdet av den överlåtna egendomen, om han ej kan styrka, att givaren hade kvar egendom, som uppenbarligen motsvarade hans gäld. Om vederlag utgått, skall dess värde avräknas från värdet av den överlåtna egendomen. Har denna helt eller delvis gått förlorad utan mottagarens vållande, njute han motsvarande befrielse från ansvar.

Har givaren blivit försatt i konkurs eller vid utmätning befunnits sakna tillgång att betala sin gäld eller, om han är köpman, inställt sina betalningar, eller finnes han eljest vara på sådant obestånd, att det måste antagas, att gäld, som i första stycket avses, ej varder rätteligen gulden, svare andra maken för gälden intill det belopp, som i nämnda stycke sägs, även om det ej är utrett vad som brister hos givaren.

Är talan om gåvans återvinning enligt konkurslagen (1921: 225) eller ackordslagen (1970: 847) anhängig, må mottagarens ansvar enligt denna paragraf icke göras gällande.

6 § Biträder ena maken den andre i hans förvärvsverksamhet, njute han, även om överenskommelse om gottgörelse ej träffats, skäligen ersättning för sitt arbete, om det med hänsyn till arbetets art och omständigheterna i övrigt må anses tillbörligt, att ersättning skall utgå.

– Har ej talan om utfående av ersättning för biträde, varom i första stycket sägs, anhängiggjorts före utgången av kalenderåret efter det, då arbetet verkställdes, vare rätt till talan förlorad, såvida ej annat avtalats.

7 § Är egendom av ena maken överlämnad till den andres förvaltning, och hava makarna avtalat eller kan det med hänsyn till omständigheterna antagas hava varit av dem avsett, att den, som mottagit egendomen, skulle äga använda avkastningen till familjens underhåll, skall vid tvist, i vilken mån avkastningen härtill åtgått, vad han uppger äga vitsord, såframt ej annat visas eller må på grund av omständigheterna antagas.

Har make, som överlämnat egendom till andra makens förvaltning, avstått från rätt att, när han det vill, återkalla uppdraget, vare det ej bindande.

8 § Om avtal rörande makes underhållsskyldighet och om vissa avtal med avseende å förestående upplösning av äktenskap, så ock om avtal rörande bodelning eller vad därmed äger samband stadgas i 5, 11 och 13 kap. denna balk.

9 § Trolovad eller make må, ändå att han är omyndig, sluta äktenskapsförord; tage dock förmyndarens samtycke, såvida ej fråga är allenast om överlåtelse av egendom, varöver han själv äger råda.

Samma lag vare om överlåtelse, som avses i 3 §; och skall vad i sagda

paragraf stadgas om villkor för överlåtelsens giltighet mot borgenärer tillämpas jämväl beträffande förmyndarens samtycke till överlåtelsen.

10 § Äktenskapsförord skall av de trolovade eller makarna skriftligen upprättas och bestyrkas med vittnen. Kräves förmyndarens samtycke, skall ock det givas på sätt nu är sagt.

11 § Äktenskapsförord skall ingivas till rätten i den ort, där mannen bör svara i tvistemål, som röra hans person, eller, om mannen ej är skyldig att i mål, som nyss sagts, svara vid svensk domstol, till rätten i den ort, där hustrun bör svara i sådana mål. Finnes ej behörig domstol enligt vad nu är sagt, varde förordet ingivet till Stockholms tingsrätt.

Rätten intage äktenskapsförordet i protokollet och översände ofördröjligen en bestyrkt avskrift därav till den myndighet, som för äktenskapsregistret, med uppgift om dagen, då förordet ingavs till rätten; låte ock i fall, som i 2 § avses, om ingivandet införa kungörelse i allmänna tidningarna och tidning inom orten.

Innehåller förordet ej fullständig upplysning om makarnas namn, yrke och hemvist, infordre rätten sådan uppgift och meddele den till registreringsmyndigheten. Är ej bestyrkt avskrift av förordet till rätten ingiven, låte rätten på sökandens bekostnad ombesörja sådan avskrift.

12 § Är äktenskapsförord slutet mellan trolovade, vare det gällande från äktenskapets ingående, om det ingives till rätten inom en månad, sedan äktenskapet ingicks. Eljest vare förord ej gällande, förrän det ingivits till rätten.

9 kap. Om boskillnad

1 § Make vare berättigad att efter ansökan vinna boskillnad:

1. om andra maken genom vanvård av sina ekonomiska angelägenheter, genom missbruk av rätten att råda över sitt giftorättsgods eller genom annat otillbörligt förfarande vållar väsentlig minskning därav eller fara för sådan minskning; och

2. om andra makens bo är avträtt till konkurs.

2 § Makar äge ock vinna boskillnad, när de äro ense därom.

3 § All egendom, som make förvärvar efter det boskillnad blivit sökt, vare, om boskillnad beviljas, makens enskilda egendom.

4 § Sedan boskillnad beviljats, skall bodelning äga rum, och skall vad därvid tillfaller make vara hans enskilda egendom.

5 § Till dess bodelning sker, äge vardera maken, såvitt ej av stadgandet i 6 § annat föranledes, fortfarande råda över det giftorättsgods, som tillhörde honom, då boskillnadsansökningen gjordes; och vare maken pliktig att vid bodelningen avgiva redovisning för sin förvaltning av godset och den avkastning, som därav fallit.

6 § Är boskillnad sökt, och har, då ansökningen gjorts allenast av ena maken, skälig anledning därtill visats, skall, såvida endera maken det äskar och det finnes erforderligt till betryggande av hans rätt, giftorättsgods, varöver andra maken enligt 5 § äger råda, till värde motsvarande vad av nämnda gods kan antagas vid bodelningen tillkomma den förre, sättas under särskild vård och förvaltning, till dess boskillnadsansökningen prövats och, om den bifalles, bodelning skett eller ock boskillnadsansökningen förfallit; dock må sådant avskiljande ej mot andra makens bestridande äga rum, såvida han ställer säkerhet, som av rätten godkännes, för vad av godset bör vid bodelningen tillkomma sökanden. Har boskillnad beviljats, äge en var av makarna, enligt vad nu är sagt, påkalla, att giftorättsgods, varöver andra maken äger råda, sättas under särskild vård och förvaltning, till dess bodelning skett.

Vid meddelande av förordnande, som i första stycket sägs, må jämväl givas närmare bestämmelser om användande av godset eller dess avkastning för familjens underhåll eller eljest till nödiga utgifter.

7 § Giftorättsgods, varöver make enligt 5 § äger råda, må utan hinder av ansökan om boskillnad eller dom därå utmätas för hans gäld. Är sådant gods enligt 6 § satt under särskild vård och förvaltning, må det dock ej utmätas för hans gäld, såvida ej jämväl andra maken svarar för gälden eller godset på grund av inteckning eller eljest särskilt häftar därför.

8 § Avträdes, innan bodelning ägt rum, makes egendom till konkurs, eller har bodelning i anledning av makes konkurs återgått, stånde det giftorättsgods, varöver maken enligt 5 § äger råda, under konkursboets förvaltning, till dess genom bodelning blivit bestämt vad som skall tillfalla maken; och vare emellertid konkursboet oförhindrat försälja egendomen, om det finnes erforderligt.

Förordnande, varom i 6 § sägs, vare, då konkurs inträffar, förfallet.

9 § Har ej under boskillnadsålet uppteckning skett av vardera makens tillgångar och skulder, sådana de voro, när ansökningen om boskillnad gjordes, skall, sedan boskillnad beviljats, sådan uppteckning förrättas. Bouppteckning skall av makarna med edsförpliktelse underskrivas och en avskrift därav till rätten ingivas.

Har avskrift av bouppteckning ej inkommit inom tre månader, från det boskillnadsdomen gavs, förordne rätten lämplig person att verkställa uppteckningen; och åligge det make att under edsförpliktelse redligen uppgiva sina tillgångar och skulder. Förrättningsmannen har att till rätten översända en avskrift av bouppteckningen.

Är boskillnad sökt och har, då ansökningen gjorts allenast av ena maken, skälig anledning därtill visats, skall rätten, om ena maken det äskar, meddela förordnande om boupptecknings förrättande, efter vad förut i denna paragraf är sagt; och åligge det förrättningsmannen att tillställa vardera maken ett exemplar av bouppteckningen ävensom att till rätten insända en avskrift därav med underrättelse om dagen, då makarna erhållit bouppteckningen.

Make, som underlåter att lämna uppgift till bouppteckning, må av rätten vid vite därtill hållas.

Riktigheten av upprättad bouppteckning vare make pliktig att med ed inför rätten fästa, om det yrkas av andra maken eller av borgenär, vilkens fordran tillkommit före bodelningen.

10 kap.¹⁹

11 kap. Om äktenskapsskillnad

1 §²⁰ Är makar ense om att äktenskapet skall upplösas, har de rätt till äktenskapsskillnad. Har make barn under sexton år som står under hans vårdnad, skall äktenskapsskillnaden dock föregås av betänketid.

2 §²¹ Vill endast en av makarna att äktenskapet skall upplösas, har han rätt till äktenskapsskillnad efter betänketid.

3 § Betänketid inleds när makarna gemensamt ansöker om äktenskapsskillnad eller när makes yrkande om äktenskapsskillnad delges andra maken. Har betänketid löpt under minst sex månader, meddelas dom på äktenskapsskillnad, om make framställer särskilt yrkande därom. Har sådant yrkande ej framställts inom ett år från betänketidens början, är frågan om äktenskapsskillnad förfallen. Avvisas talan om äktenskapsskillnad eller avskrivs mål därom, upphör betänketiden.

4 § Lever makar åtskilda sedan minst två år, har vardera maken rätt till äktenskapsskillnad utan föregående betänketid.

5 § Har äktenskap ingåtts i strid mot 2 kap. 3 § första stycket, har make rätt till äktenskapsskillnad utan föregående betänketid. Detsamma gäller, om äktenskapet ingåtts i strid mot 2 kap. 4 § och det tidigare äktenskapet ej blivit upplöst.

Föreligger tvegifte, har make i det tidigare äktenskapet rätt att få detta upplöst genom äktenskapsskillnad utan föregående betänketid.

I fall som avses i första stycket kan talan om äktenskapsskillnad föras även av åklagare.

6 § Egendom, som make förvärvar efter det att talan om äktenskapsskillnad väckts, skall vara hans enskilda, om det dömes till äktenskapsskillnad eller make avlider under tid då målet är anhängigt, utan att frågan om äktenskapsskillnad förfallit enligt 3 §. Detsamma gäller, om det dömes till boskillnad på talan som väckts under tid som nu sagts.

¹⁹ Kapitlet upphävt genom denna lag.

Senaste lydelse av

10 kap. 1 § 1947: 187

10 kap. 2 § 1948: 272

10 kap. 3 § 1968: 758

²⁰ Senaste lydelse 1968: 758.

²¹ Ändringen innebär bl. a. att andra stycket upphävs.

7 §²² Dömes till äktenskapsskillnad, skall bodelning äga rum.

8 §²³ Till dess bodelning sker råder vardera maken över sitt giftorättsgods, om ej annat följer av 9 §. Make skall vid bodelningen redovisa för sin förvaltning av egendomen och dess avkastning.

9 § Har talan om äktenskapsskillnad väckts skall, om ena maken yrkar det och det behövs för att säkerställa hans rätt, så mycket av andra makens giftorättsgods sättas under särskild vård och förvaltning som motsvarar vad den förre kan antagas vid bodelningen få av detta gods. Mot makes bestridande får hans giftorättsgods ej sättas under särskild vård och förvaltning, om han ställer godtagbar säkerhet för vad som sålunda kan antagas tillkomma sökanden vid bodelningen.

I samband med förordnande enligt första stycket kan rätten meddela närmare bestämmelser om användning av godset eller dess avkastning till nödvändiga utgifter.

Förordnande enligt första stycket gäller till dess bodelning skett eller talan om äktenskapsskillnad avskrivits eller fråga därom förfallit enligt 3 §.

10 §²⁴ Gifrorättsgods varöver make råder får utmätas för hans gäld utan hinder av talan om äktenskapsskillnad eller dom därå. Är sådan egendom enligt 9 § satt under särskild vård och förvaltning, får den dock utmätas för makens gäld endast om också andra maken svarar för gälden eller egendomen på grund av panträtt eller eljest särskilt häftar därför.

11 §²⁵ Avträdes makes egendom till konkurs innan bodelning ägt rum eller har bodelning återgått i anledning av makes konkurs, skall det giftorättsgods varöver maken råder stå under konkursboets förvaltning till dess genom bodelning blivit bestämt vad som skall tillfalla maken. Konkursboet får sälja egendomen, om det behövs.

Förordnande enligt 9 § förfaller när konkurs inträffar.

12 § När talan om äktenskapsskillnad väckts skall rätten, om någon av makarna yrkar det, förordna lämplig person att uppteckna vardera makens tillgångar och skulder, sådana de var när talan väcktes. Dömes till äktenskapsskillnad och har bouppteckning ej verkställt, skall sådant förordnande meddelas även på yrkande av borgenär vars fordran tillkommit före bodelningen.

Make skall vid bouppteckningen under edsförpliktelse redligen uppge sina tillgångar och skulder. Om make underlåter att lämna sådan uppgift, kan rätten förelägga honom vid vite att fullgöra sin skyldighet. Förrättningsmannen skall insända avskrift av bouppteckningen till rätten.

Make skall inför rätten beediga upprättad bouppteckning, om det yrkas av andra maken eller av borgenär vars fordran tillkommit före bodelningen.

²² Senaste lydelse 1968: 758.

²³ Senaste lydelse 1968: 758. Ändringen innebär bl. a. att andra och tredje styckena upphävs.

²⁴ Senaste lydelse 1968: 758.

²⁵ Senaste lydelse 1964: 164. Ändringen innebär bl. a. att tredje och fjärde styckena upphävs.

13 §²⁶ Bestämmelserna i 7—12 §§ äger ej tillämpning, om till följd av äktenskapsförord eller boskillnad ingendera maken har giftorättsgods.

14 § Om ena maken efter äktenskapsskillnaden är i behov av bidrag till sitt tillbörliga underhåll, kan rätten ålägga andra maken att utge sådant bidrag efter vad som är skäligt med hänsyn till hans förmåga och övriga omständigheter. Vid prövningen skall beaktas att make kan ha särskilt behov av bidrag för tiden närmast efter äktenskapsskillnaden.

Bidraget kan, om den underhållsskyldiges förmögenhetsförhållanden och omständigheterna i övrigt föranleder det, bestämmas till visst belopp att utges en gång för alla. Är bidraget bestämt att utgå på särskilda tider och ingår den underhållsberättigade nytt äktenskap, skall bidrag ej vidare utgå.

15 § Utan hinder av vad som genom rättens beslut eller genom avtal blivit bestämt om bidrag till frånskild makes underhåll kan rätten på endera makens yrkande förordna på annat sätt därom, när väsentligt ändrade förhållanden påkallar det. Endast om synnerliga skäl föreligger får dock underhållsbidrag utdömas, om sådant bidrag icke tidigare skolat utgå, eller höjas utöver det högsta belopp till vilket bidraget tidigare varit bestämt.

Första stycket äger ej tillämpning, om någon förpliktats eller åtagit sig att till frånskild makes underhåll utge visst belopp en gång för alla.

16 § Är avtal, som makar med avseende på förestående äktenskapsskillnad träffat om bodelning eller vad därmed äger samband eller om bidrag till makes underhåll, uppenbart obilligt för ena maken, skall det på hans talan jämkas av rätten. Har talan ej väckts inom ett år från det äktenskapsskillnaden meddelades, är rätten till talan förlorad.

17—31 §§²⁷

12 kap. Vissa bestämmelser med avseende å äktenskaps upplösning genom makes död

1 § Då make dött, skall bodelning ske, såvida ej till följd av äktenskapsförord eller boskillnad ingendera maken vid dödsfallet hade giftorättsgods.

2 § Emot dödsbodelägares bestridande må bodelning ej äga rum, innan all veterlig gäld, för vilken den döde svarade, blivit gulden eller delägaren fritagits från ansvar för gälden eller medel till dess betalning

²⁶ Senaste lydelse 1968: 758. Ändringen innebär bl. a. att andra stycket upphävs.

²⁷ Paragraferna upphävda
17—30 §§ genom denna lag
31 § genom 1963: 522
Senaste lydelse av
20 § 1969: 798
26 § 1952: 333
27 § 1949: 383
28 § 1952: 333

satts under särskild vård. Har den dödes egendom blivit avträdd till konkurs, må bodelning städse äga rum utan hinder av delägares bestridande.

3 § Till dess bodelning sker, tage efterlevande maken del i förvaltningen av den dödes egendom efter vad i ärvdabalken sägs.

4 § Efterlevande make äge, såvitt ej av stadgandet i 5 § annat föranledes, fortfarande råda över det giftorättsgods, som tillhörde honom vid dödsfallet; och vare maken pliktig att vid bodelningen avgiva redovisning för sin förvaltning av godset och den avkastning, som därav fallit.

5 § Om det finnes erforderligt till betryggande av arvingars och universella testamentstagares rätt, skall giftorättsgods, varöver efterlevande maken enligt 4 § äger råda, till värde motsvarande vad av nämnda gods kan antagas vid bodelningen tillkomma dem, sättas under särskild vård och förvaltning, till dess bodelning skett; dock må sådant avskiljande ej mot efterlevande makens bestridande äga rum, såvida han ställer säkerhet, som av rätten godkännes.

Vid meddelande av förordnande, som i första stycket sägs, må jämväl givas närmare bestämmelser om användande av godset eller dess avkastning för efterlevande makens och barnens underhåll eller eljest till nödiga utgifter.

6 § Giftorättsgods, varöver efterlevande make enligt 4 § äger råda, må utan hinder av andra makens död utmätas för den förres gäld. Är sådant gods enligt 5 § satt under särskild vård och förvaltning, må det dock ej utmätas för efterlevande makens gäld, såvida ej jämväl den döde svarade för gälden eller godset på grund av in-teckning eller eljest särskilt häftar därför.

7 § Avträdes, innan bodelning ägt rum, endera makens egendom till konkurs, eller har bodelning i anledning av sådan konkurs återgått, stånde det giftorättsgods, som vid tiden för dödsfallet tillhörde gäldenären, under konkursboets förvaltning, till dess genom bodelning blivit bestämt vad som skall tillfalla konkursboet; och vare emellertid konkursboet oförhindrat försälja egendomen, om det finnes erforderligt.

Förordnande, varom i 5 § sägs, vare, då konkurs inträffar, förfallet.

13 kap. Om bodelning

1 §²⁸ Bodelning i anledning av boskillnad, äktenskapsskillnad eller ena makens död skall förrättas med iakttagande av bestämmelserna i detta kapitel; och skall vid bodelningen vad som finnes stadgat om arvskiftes form, förordnande av särskild skiftesman samt dennes eller bouppteckningsmans befattning med skifte äga motsvarande tillämpning.

Vad i detta kapitel sägs om make skall, när make är död, tillämpas beträffande hans arvingar och universella testamentstagare, såvida ej an-norlunda stadgas.

²⁸ Senaste lydelse 1933: 316.

2 §²⁰ Häftar make för gäld, som tillkommit innan ansökan om boskillnad eller äktenskapsskillnad blivit gjord eller, om bodelningen äger rum till följd av ena makens död, före dödsfallet, skall av den gäldbundne makens giftorättsgods tilläggas honom egendom till täckning av gälden eller, om bägge makarna häftar för denna, av den del av gälden som makarna emellan belöper på honom. Var, när ansökan om boskillnad gjordes eller dödsfallet inträffade, talan om äktenskapsskillnad anhängig utan att frågan därom förfallit enligt 11 kap. 3 §, täckes dock endast gäld som tillkommit före ansökningen om äktenskapsskillnad.

Är gälden gjord före äktenskapets ingående, och häftade, då äktenskapet ingicks, enskild egendom eller egendom, som i 6 kap. 1 § andra stycket avses, och som ej skall ingå i bodelningen, på grund av pant rätt eller eljest särskilt för gälden, eller har maken under äktenskapet ådragit sig gälden genom vanvård av sina ekonomiska angelägenheter eller genom annat otillbörligt förfarande eller till förvärv eller förkovran av egendom, som nyss är sagd, skall tilldelning, varom i första stycket stadgas, äga rum allenast för den del av gälden, för vilken betalning ej kan erhållas ur sådan egendom.

3 § Sedan tilldelning för gäld ägt rum, enligt vad i 2 § sägs, skall återstoden av makarnas giftorättsgods delas lika mellan dem, såvida ej annat föranledes av vad i 6 kap. 7 § eller här nedan i 4—12 a §§ sägs.

4 § Vardera maken eller, om ena maken är död, den efterlevande äge från delningen undantaga honom tillhöriga kläder och andra föremål, som tjäna uteslutande till hans personliga bruk, dock ej till högre värde än med hänsyn till makarnas villkor kan anses skäligt.

5 § Varder giftorättsgods tillagt ena maken till täckning av gäld, som i 2 § andra stycket sägs, äge andra maken erhålla vederlag därför av makarnas giftorättsgods.

6 § Har make genom vanvård av sina ekonomiska angelägenheter, genom missbruk av rätten att råda över sitt giftorättsgods eller genom annat otillbörligt förfarande vållat, att detta väsentligen minskats, äge andra maken erhålla vederlag därför av makarnas giftorättsgods. Räcker det ej till, och har den vederlagsskyldige enskild egendom, gånge för hälften av vad som brister vederlag ut av den enskilda egendom, som ej erfordras för täckning av gäld.

7 § Rätt till vederlag, som i 6 § sägs, tillkomme ock make, om andra maken använt sitt giftorättsgods till förvärv eller förkovran av sin enskilda egendom eller av egendom, som i 6 kap. 1 § andra stycket avses, och som ej skall ingå i bodelningen, eller till betalning av sådan före äktenskapets ingående gjord gäld, som i 2 § andra stycket omförmäles.

8 § Make, som använt sin enskilda egendom till förkovran av sitt giftorättsgods, njute vederlag av detta.

9 § Har make tillkommande vederlag ej kunnat till fullo utgå, äge han ej för bristen fordran hos andra maken.

10 § Till betalning förfallet underhållsbidrag, som make jämlikt 11 kap. 14 § har att en gång för alla utge till andra maken, skall vid bodelningen utgå av vad därvid tillkommer andra maken utöver egendom till täckning av denne åvilande gäld.

11 § Häfta makarna, en för bägge och bägge för en, för gäld, som i 2 § avses, äge en var av dem fordra, att den andre betalar så stor del av gälden, som makarna emellan belöper på denne, eller ock ställer maken säkerhet för betalningen. Sker det ej, skall, om den som framställt yrkandet påfordrar det och ställer säkerhet för gäldens betalning, egendom till täckning av nämnda del av gälden tilldelas honom av vad vid bodelningen tillkommer andra maken utöver egendom till täckning av annan gäld; och vare den förre makarna emellan ensam ansvarig för gäldens betalning.

11 a § Då vid makes död förskott å arv, som givits av endera makens giftorättsgods, skall avräknas å arvet efter den döde, skall vid bodelningen å den lott, som tillkommer den dödes arvingar, avräkning ske för förskottet eller, om det ej kan till fullo avräknas å arvet, för vad därå kan avräknas av förskottet. I fall, varom nu är sagt, skall, sedan tilldelning för gäld ägt rum, återstoden av förskottsgivarens giftorättsgods före delningen ökas med ett belopp, motsvarande vad sålunda skall avräknas vid bodelningen.

12 § Sker bodelning i anledning av makes död, och är den egendom, som därvid tillkommer efterlevande maken, ringa, äge han av makarnas giftorättsgods uttaga nödigt bohag ävensom arbetsredskap och andra lösören, som erfordras till fortsättande av hans näring, även om därigenom arvingarnas lott skulle lida inskränkning.

Efterlevande maken äge av giftorättsgodset, såvitt det räcker, städse bekomma egendom till så stort värde, att den jämte egendom, som må enskilt tillhöra honom, motsvarar fyra gånger det vid tiden för dödsfallet gällande basbeloppet enligt lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring.

Vad i andra stycket sägs äge dock ej tillämpning, om den avlidne efterlämnar barn under sexton år som ej jämväl är efterlevande makens barn.

12 a § Om vid bodelning på grund av äktenskapsskillnad delning enligt vad förut stadgats skulle framstå som uppenbart obillig med hänsyn till makarnas ekonomiska förhållanden och den tid äktenskapet varat, skall delning i stället ske efter annan grund som finnes skälig. På grund av denna bestämmelse kan make dock ej erhålla mera än vad som svarar mot hans giftorättsgods.

13 § Vid lotternas utläggning äge vardera maken eller, om endera är död, den efterlevande på sin lott bekomma arbetsredskap och andra lösören, som erfordras till fortsättande av hans näring. Därefter vare en var av makarna berättigad att på sin lott erhålla den till hans giftorättsgods hörande egendom han önskar. Fastighet, som tillhör ena makens giftorättsgods, så ock annan till ena makens giftorättsgods hörande

egendom, som det av särskild anledning kan vara av intresse för honom att behålla, vare han, även om egendomen i värde överstiger vad på hans lott belöper, berättigad bekomma, om han lämnar penningar till fyllnad av andra makens lott.

Skall ena makens enskilda egendom gå i betalning för vederlag, som i 6 eller 7 § sägs, gånge vederlaget ut i egendom, som maken själv äger anvisa.

Rätt, varom i första stycket sista punkten sägs, tillkomme, när make är död, ej andra arvingar än bröstarvingar; och njute de sådan rätt allena beträffande fastighet, som maken förvärvat från någon med vilken han varit släkt i rätt uppstigande led eller från sådan anförvants dödsbo.

13 a § Har vid bodelning fastighet delats så, att makarna fått skilda andelar utan att villkor om utbrytning uppställts i den över bodelningen upprättade handlingen, innehava makarna fastigheten under samäganderätt.

I den mån bodelning eljest innebär, att del av fastighet kommer i särskild ägares hand, är den ogiltig.

13 b § Föreligger tvegifte och dör den omgifte, skall rätt till ersättning, pension eller annan ekonomisk förmån, som är tillagd efterlevande make, anses tillkomma maken i första giftet, om ej annat framgår av omständigheterna.

14 § Har vid bodelningen make eftergivit vad enligt bestämmelserna i detta kap. tillkommer honom, och kan gäld, som uppstått före bodelningen, ej betalas av honom, svare andra maken för vad som brister intill värdet av vad han för mycket bekommit, såvida han ej kan visa, att hans make efter bodelningen hade kvar egendom, som uppenbarligen motsvarade honom då åvilande gäld. Har den make, som gjort eftergiften, blivit försatt i konkurs eller vid utmätning funnits sakna tillgång att betala sin gäld eller, om han är köpman, inställt sina betalningar, eller finnes han eljest vara på sådant obestånd, att det måste antagas, att gäld, som i första punkten avses, ej varder rätteligen gulden, svare andra maken för gälden intill det värde, som i nämnda punkt sägs, även om det ej är utrett vad som brister hos den förre.

Är bodelning förrättad mellan ena maken och den andres arvingar, och hava arvingarna bekommit för mycket, svare de, en för alla och alla för en, för betalningsskyldighet, som i första stycket sägs.

Vad i denna paragraf är stadgat skall, när bodelning äger rum i anledning av ena makens död, ej tillämpas i fråga om gäld, för vilken den döde häftade.

15 § Då bodelning skett, äge make ingiva den däröver upprättade handlingen till rätten; och skall anmälan om ingivandet och dagen därför ofördröjligen göras till äktenskapsregistret samt kungörelse införas i allmänna tidningarna och tidning inom orten. Om återgång av bodelning vid konkurs eller med anledning av förhandling om offentligt ackord eller vid egendoms avträdande till förvaltning av boutredningsman finnas bestämmelser i konkurslagen (1921: 225) och ackordslagen (1970: 847) samt i ärvdabalken.

15 kap. Vissa bestämmelser om rättegången**Äktenskapsmål**

1 § Äktenskapsmål är mål om äktenskapsskillnad och mål däri tvisten är, huruvida man och kvinna är förenade i äktenskap med varandra.

2 § Fråga, huruvida man och kvinna äro i äktenskap förenade med varandra, må ej bliva föremål för särskild rättegång annorledes än såsom tvist dem emellan men må eljest komma under prövning, när helst någons rätt är av frågan beroende.

3 § För sinnessjuk eller sinnesslö föres i äktenskapsmål talan av förmyndaren.

4 §³¹ Äktenskapsmål instämnes till tingsrätten i den ort där mannen eller kvinnan har sitt hemvist. Har ingendera hemvist inom riket, upp-
tages målet av Stockholms tingsrätt. Vill båda makarna erhålla äkten-
skapsskillnad, kan de dock anhängiggöra frågan därom genom ansökan.

Är fråga om äktenskapsskillnad behörigen anhängiggjord, kan make utan särskild stämning i äktenskapsmålet framställa yrkanden i frågor som har samband med äktenskapsskillnaden såsom angående underhållsbidrag, sammanlevnadens hävande och rätt att sitta kvar i hemmet.

5 §³² Sedan fråga om äktenskapsskillnad anhängiggjorts, skall rätten så snart lämpligen kan ske pröva huruvida dom på äktenskapsskillnad kan meddelas genast. Behövs betänketid, skall rätten i beslut meddela att betänketid löper och ge besked om målets fortsatta handläggning.

6 § Rätten må, om part det begär, förordna, att äktenskapsmål skall handläggas inom stängda dörrar.

7 §³³ Sådant särskilt yrkande om äktenskapsskillnad som avses i 11 kap. 3 § skall framställas muntligen inför rätten eller skriftligen. Rätten skall bereda andra maken tillfälle att yttra sig över yrkandet.

Återkallar make talan om äktenskapsskillnad sedan betänketid börjat löpa, skall målet likväl prövas, om andra maken yrkar det.

Dom på äktenskapsskillnad på yrkande av make samt beträffande därmed sammanhängande frågor, om vilka makarna är ense, får meddelas utan huvudförhandling.

³⁰ Kapitlet upphävt genom denna lag.

Senaste lydelse av

14 kap. 1 § 1968: 758

14 kap. 2 § 1968: 758

14 kap. 3 § 1946: 822

14 kap. 4 § 1968: 758

³¹ Senaste lydelse 1969: 798. Ändringen innebär bl. a. att tredje stycket upphävs.

³² Senaste lydelse 1946: 822.

³³ Förutvarande 7 § upphävd genom 1968: 758.

11 §³⁵ I mål om äktenskapsskillnad skall rätten, på yrkande av endera maken, för tiden intill dess laga kraft ägande dom föreligger förordna om sammanlevnadens hävande och om förbud för makarna vid vite av fängelse i högst ett år eller böter att besöka varandra. Rätten kan också för samma tid förordna efter vad som finnes skäligt om bidrag av ena maken till den andras underhåll.

Vid förordnande om sammanlevnadens hävande kan rätten bestämma, vilken av makarna som skall få sitta kvar i hemmet. Dömes till äktenskapsskillnad, skall sådan bestämmelse gälla till dess bodelning sker. Make som berättigats att sitta kvar i hemmet får inneha och nyttja de andra maken tillhöriga lösören som ingår i bohaget, såvida ej rätten beträffande viss egendom förordnar annorlunda. Om den nyttjanderätt som sålunda kan tillkomma make gäller vad i 5 kap. 8 § sägs.

Förordnande enligt första eller andra stycket får meddelas utan huvudförhandling. Innan förordnande meddelas, skall tillfälle att yttra sig över yrkandet beredas andra maken. Har förordnande meddelats, skall rätten när målet avgöres pröva, om åtgärden skall bestå. Förordnande om sammanlevnadens hävande och om besöksförbud skall bestå, om make begär det.

Beslut enligt denna paragraf skall verkställas lika med laga kraft ägande dom men kan när som helst återkallas av rätten. Beslut om sammanlevnadens hävande och om besöksförbud får dock ej återkallas, om make motsätter sig det.

12 § Har frågan om äktenskapsskillnad förfallit enligt 11 kap. 3 §, skall målet avskrivas och vardera parten bära sin rättegångskostnad.

13—14 §§³⁶

Boskillnadsmål

15 § Boskillnad sökes skriftligen hos den rätt, där mannen bör svara i tvistemål i allmänhet eller, om mannen ej är skyldig att i mål, som nyss sagts, svara vid svensk domstol, hos den rätt, där hustrun bör svara i sådana mål. Finnes ej behörig domstol, enligt vad nu är sagt, varde målet upptaget av Stockholms tingsrätt.

16 § Finner rätten, att ansökning om boskillnad ej kan upptagas på den grund att den är ställd till orätt domstol eller av annan orsak, varde beslut därom tecknat å ansökningen.

³⁴ Paragraferna upphävda genom denna lag.

Senaste lydelse av

8 § 1968: 758

9 § 1968: 758

³⁵ Senaste lydelse 1964: 164.

³⁶ Paragraferna upphävda

13 § genom 1950: 30

14 § genom denna lag

Senaste lydelse av 14 § 1946: 822

17 § Är ansökning gjord av bägge makarna, och möter ej hinder för dess upptagande, meddele rätten genast beslut om boskillnaden, såvida ej anstånd därmed enligt 20 § skall äga rum.

18 § Är ansökning om boskillnad gjord allenast av endera maken, skall föreläggande meddelas andra maken att inom viss tid inkomma med skriftligt svaromål. Föreläggandet skall jämte ansökningen delgivas andra maken på sätt om stämning är stadgat.

Medgiver andra maken ansökningen eller är hans bo avträtt till konkurs, skall, såvida ej anstånd enligt 20 § skall äga rum, beslut genast meddelas om boskillnaden. I annat fall skall förberedelsen fortsättas eller, om fortsatt förberedelse ej erfordras, målet omedelbart utsätts till huvudförhandling.

19 § Angående föreläggande för part och parts utevaro i boskillnads-
mål äge vad i rättegångsbalken är stadgat om mål, vari förlikning ej är tillåten, motsvarande tillämpning.

20 § Har make, som sökt boskillnad, innan ansökningen beviljats, påkallat upprättande av bouppteckning, efter vad i 9 kap. 9 § sägs, och har sökanden tillika begärt anstånd med boskillnadens beviljande, till dess han fått taga del av bouppteckningen, må boskillnadsansökningen ej bifallas, förrän en månad förflutit från det bouppteckningen tillställts makarna, såvida ej sökanden dessförinnan fullföljer ansökningen.

21 § När ansökning om boskillnad inkommit, så ock då boskillnad blivit beviljad, skall genom rättens försorg kungörelse därom införas i allmänna tidningarna och i tidning inom orten ävensom underrättelse insändas till äktenskapsregistret.

22—23 §§³⁷

Särskilda bestämmelser rörande vissa andra mål

24 §³⁸ Har make yrkat åläggande för andra maken att utgiva underhållsbidrag enligt 5 kap. 5 eller 7 § eller, efter det till äktenskapsskillnad blivit dömt, enligt 11 kap. 14 §, eller har make påkallat jämkning i vad genom rättens beslut eller genom avtal blivit bestämt om sådant bidrag, kan rätten på yrkande för tiden intill dess laga kraft ägande dom föreligger förordna därom efter vad som finnes skäligt.

25 § Har make yrkat att enligt 5 kap. 8 § av andra maken till nyttjande erhålla nödiga lösören eller påkallat jämkning av avtal i sådan fråga, äge rätten, på yrkande, meddela förordnande därom för tiden intill dess laga kraft ägande dom föreligger.

26 § Förordnande, varom i 24 eller 25 § sägs, må meddelas utan huvudförhandling.

³⁷ Paragraferna upphävda
22 § genom 1950: 30
23 § genom denna lag
Senaste lydelse av 23 § 1946: 822.

³⁸ Senaste lydelse 1946: 822.

Innan förordnande meddelas, skall tillfälle beredas svaranden att yttra sig över ansökningen.

Har förordnande meddelats, pröve rätten, när målet avgöres, om åtgärden skall bestå.

27 § Förordnande, varom i 24 eller 25 § sägs, gånge i verkställighet lika med laga kraft ägande dom men kan när som helst av rätten återkallas.

28 §³⁹ Vill make eller hans arvinge att egendom skall sättas under särskild vård och förvaltning efter vad som stadgas i 9 kap. 6 §, 11 kap. 9 § eller 12 kap. 5 §, skall han hos rätten söka förordnande därom. Sådant förordnande får, om sökanden begär det, meddelas att gälla till dess ärendet avgöres av rätten. Det kan även dessförinnan när som helst återkallas.

Innan förordnande, varom nu är sagt, meddelas, skall tillfälle beredas andra maken att yttra sig över ansökningen.

Förordnande gånge utan hinder av förd klagan i verkställighet, såvida ej förbud däremot kommer från hovrätten.

Gemensamma bestämmelser

29 §⁴⁰ I äktenskapsmål, boskillnadsmål, mål rörande bodelning och mål om underhåll som avses i denna balk skall underrätt vid handläggning, som enligt vad eljest är föreskrivet skall ske med tre eller fyra lagfarna domare, bestå av en lagfaren domare och nämnd. Vad nu sagts gäller även annat mål som handlägges i samma rättegång.

30 § Har nämnd säte i rätten skola i nämnden sitta nämndemän till det antal som föreskrives i 1 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken. I sådant fall skola vidare följande avvikelser gälla från vad som eljest är föreskrivet om överläggning och omröstning i tvistemål.

Ordföranden skall vid överläggningen framställa saken och vad lag stadgar därom.

Vid omröstning skall ordföranden först säga sin mening och därefter inhämta nämndens.

Yppas annan mening än ordförandens och förena sig minst fyra eller, då i nämnden äro endast fyra, minst tre nämndemän om skälen och slutet, gäller nämndens mening. I annat fall gäller ordförandens mening.

Har nämnden bestämt rättens avgörande, svarar för detta envar nämndeman, som med sin röst bidragit därtill.

31 § Vistas den, mot vilken talan enligt denna balk riktas, å okänd ort, skall hans rätt i saken bevakas av god man, varom i 18 kap. föräldrabalken förmäles. I fråga om ersättning till god man, som här avses, skall gälla vad i 20 kap. 19 § föräldrabalken stadgas angående ersättning åt rättegångsbiträde.

³⁹ Senaste lydelse 1946: 822.

⁴⁰ Senaste lydelse 1969: 256.

32 §⁴¹ Mot beslut, som av underrätt meddelats under rättegången i fråga, varom förmåles i 9 kap. 6 eller 9 §, 11 kap. 12 § eller detta kap. 11, 24 eller 25 §, skall talan föras särskilt.

Mot hovrättens beslut i fråga, som nu nämnts, må talan ej föras.

16 kap. Allmänna bestämmelser

1 § Då enligt denna balk tid skall räknas efter månad eller år, varde den dag för slutdag ansedd, som genom sitt tal i månaden motsvarar den, från vilken tidräkningen börjas. Finnes ej motsvarande dag i slutmånaden, varde den månadens sista dag ansedd för slutdag.

2 § Anteckningar om äktenskaps ingående och upplösning skola göras i kyrkoböckerna enligt de föreskrifter Konungen giver.

3 § Hos en för hela riket gemensam registreringsmyndighet skall föras äktenskapsregister för inskrivning av de uppgifter, vilka enligt denna balk skola anmälas för registrering, eller vilkas intagande i registret eljest varder föreskrivet.

4 §⁴²

5 § Närmare föreskrifter om äktenskapsregistrets förande meddelas av Konungen.

6 § Om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap är särskilt stadgat.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1974.

2. Har talan om anspråk enligt 1 kap. 2, 3 eller 6 § väckts före ikraftträdandet, gäller äldre lag i fråga om anspråket.

3. Har talan om underhållsbidrag enligt 5 kap. 7 § väckts före ikraftträdandet, tillämpas paragrafen i dess äldre lydelse.

4. Har talan om återgång väckts före ikraftträdandet, prövas talan enligt äldre lag. Innan sådan talan slutligen avgjorts, får ej dömas till äktenskapsskillnad på talan som väckts enligt nya lagen.

Har äktenskap återgått eller har äktenskap, som kunnat dömas att återgå, upplösts genom makes död före ikraftträdandet eller medan i behörig ordning väckt talan om återgång var anhängig, gäller äldre lag i fråga om verkan av återgången samt i fråga om bodelning, underhåll och skadestånd.

5. Har talan om äktenskapsskillnad väckts före ikraftträdandet, prövas talan enligt äldre lag. Innan sådan talan slutligen avgjorts, får ej dömas till äktenskapsskillnad på talan som väckts enligt nya lagen.

Har dom på hemskillnad meddelats eller har talan om hemskillnad väckts före ikraftträdandet, gäller 11 kap. 1—3 §§ i den äldre lydelsen i stället för 1—4 §§ i den nya lydelsen. Fråga om äktenskapsskillnad skall dock prövas enligt nya lagen, om

makarna är ense därom,

⁴¹ Senaste lydelse 1969: 256.

⁴² Paragrafen upphävd genom 1933: 41.

hemskillnaden förfallit på grund av att makarna flyttat samman, talan om äktenskapsskillnad väckts efter utgången av juni 1975 eller, om dom på hemskillnad vunnit laga kraft efter ikraftträdandet, sedan 18 månader förflutit från det så skedde.

Har dom på hemskillnad meddelats och skall frågan om äktenskapsskillnad prövas enligt nya lagen, skall, om hemskillnaden icke förfallit genom att makarna flyttat samman, betänketid anses ha börjat löpa när domen på hemskillnad vann laga kraft.

Har dom på hemskillnad eller äktenskapsskillnad meddelats enligt äldre lag, gäller äldre lag i fråga om verkan av hemskillnaden samt i fråga om bodelning, underhåll, skadestånd och skyldighet för gåvotagare att återbära gåva eller dess värde.

6. Avlider make under handläggningen av mål om äktenskapsskillnad, i vilket talan väckts före ikraftträdandet, tillämpas äldre lag i fråga om bodelningen. Detsamma gäller om det dömes till boskillnad på talan som väckts under handläggningen av sådant mål.

7. I mål som skall prövas enligt äldre lag tillämpas 15 kap. i dess äldre lydelse med undantag av 8 och 9 §§.

8. Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till föreskrift som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

Det alla som vederbör hava sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hava Vi detta med egen hand underskrivit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit.

Stockholms slott den 5 juni 1973.

GUSTAF ADOLF
(L. S.)

CARL LIDBOM
(Justitiedepartementet)

